

18 APR 2012

JURIDISK RÅDGIVNING FOR KVINNER *Jurk*

Justisdepartementet
Kriminalomsorgsavdelingen
Postboks 8005 Dep.
0030 Oslo

Oslo, 16.04.12

**HØRING – OM ENDRINGER I STRAFFEPROSESSLOVEN OG
STRAFFEGJENNOMFØRINGSLOVEN**

Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) viser til høringsnotat av januar 2012 vedrørende forslag til endringer i straffegjennomføringsloven og straffeprosessloven. Vi takker for tilliten som høringsinnstans.

JURK er et uavhengig rettshjelpstiltak som skal bidra til at alle kvinner er bevisste sin rettstilling og at likestilling praktiseres. JURK drives av kvinnelige jusstudenter og yter tilpasset selvhjelp for kvinner med et udekket rettshjelpsbehov gjennom rettighetsinformasjon, rettspåvirkning og bistand i konkrete saker.

JURK har rullerende besøk til Bredtveit, Ravneberget, Sandefjord og Drammen fengsel hver tirsdag. Vi uttaler oss på bakgrunn av de erfaringer vi har gjort i vår saksbehandling, da særlig med innsatte klienter.

1. Innledning

JURK ønsker innledningsvis å bemerke generelt at kvinneperspektivet ofte er fraværende i høringsnotat fra departementenes side. Det samme gjelder dette høringsnotatet. Etter JURK sin vurdering er kvinneperspektivet så godt som fraværende. JURK holder for tiden på med en undersøkelse av kvinners soningsforhold og kan ettersende denne om ønskelig.

Telefon:
22 84 29 50
Faksnr:
22 84 29 51

Telefonhenvendelse:
Man kl 09 - 15
Tir kl 17 - 20
Ons kl 09 - 15

Klientmottak:
Tir kl 17 - 20
Ons kl 12 - 15

Adresse:
Arbinsgate 7
0253 Oslo
www.jurk.no

2. Merknader til de enkelte punktene i høringen

2.1 Kommentar til høringsnotatets punkt 6.2 Departementets vurdering om Utvidet bruk av overgangsbolig – straffegjennomføringsloven § 11 nytt femte ledd.

JURK stiller seg bak departementets vurderinger og anser en utvidet bruk av overgangsbolig som et positivt tiltak for den innsattes rehabilitering og tilbakeføringstrening under soningen. JURK er svært positive til departementets presisering om at overgangsbolig er et godt egnet soningstilbud for unge innsatte.

2.2 Kommentar til høringsnotatet punkt 7.5.2 Overføring til annet fengsel for å ivareta innsattes behov på en hensiktsmessig måte - § 14 nytt annet ledd.

JURK stiller seg bak departementets forslag om kriminalomsorgens adgang til å overføre innsatte til et annet fengsel dersom dette er hensiktsmessig for å ivareta den innsattes spesielle behov.

JURK ønsker å bemerke at kvinner med små barn er en gruppe innsatte som det bør fokuseres på i denne sammenheng. Både for mor og barn er det fordelaktig med en hyppig kontakt under soningsperioden. Særlig av hensyn til barnet som pårørende av domfelte og for den innsattes kontakt med virkeligheten utenfor fengselet, som en viktig faktor i tilbakeføringsforberedelsene og rehabiliteringen.

JURK foreslår at et "spesielt behov" som begrunnelse for overføring til annet fengsel bør være dersom den innsatte har barn som bor i et annet fylke enn hvor den innsatte soner.

3. Generell kommentar

3.1 Gjeld i fengsel

JURK ønsker å påpeke en alvorlig mangel på fokuset på gjeld i fengsel i høringsnotatet om endringer i straffeprosessloven og straffegjennomføringsloven.

Våre erfaringer viser at et gjennomgående problem som innsatte ønsker bistand til er gjeldsproblemer. Det er gjerne først under en soningsperiode at innsatte tar tak i de gjeldsproblemer de har, og gjennom vår hjelp for første gang får en oversikt over hvor mye gjeld de har. Beløpene har vist seg å være alt fra kr. 30 000 til kr. 6 millioner. I Stortingsmelding nr. 37 (2007-2008) "Straff som virker – mindre kriminalitet – tryggere samfunn" redegjøres det for innholdet i tilbakeføringsgarantien.

”Tilbakeføringsgarantien beskriver både hvilke rettigheter som inngår og tilretteleggingen gjennom soning og løslatelse for at tjenestene skal utløses i samsvar med lovverket (...). Planlegging av løslatelse og tilbakeføring skal starte ved mottakelsen av rettskraftig dom. (...) Hvordan straffen gjennomføres, har stor betydning for hvor enkelt eller vanskelig det er for den domfelte å finne sin plass i samfunnet etter at straffen er gjennomført. I størst mulig grad skal de innsatte og domfelte selv ta ansvar for egen rehabilitering og reintegrering. En forutsetning for at skal kunne klare dette, er at de kan komme i kontakt med de etater de trenger tjenester fra”, jf. st. mld. Nr. 37 (2007-2008) punkt 14.4.

JURK bemerker i denne sammenheng at de innsatte på Bredtveit, Sandefjord og Drammen ikke har noe tilbud om gjeldsrådgivning. Den hjelp som gis er i dag svært vilkårlig og påvirkes av fengselets ressurser og kompetanse, samt kontaktbetjentens personlige engasjement. Hjelpen som de innsatte mottar, begrenses også til frysing av gjeld for soningsperioden. Følgelig medfører dette kun en forskyvning av gjeldsproblemet, som da legges i fanget på den innsatte når soningsperioden nærmer seg slutten tilsvarende med betalingsutsettelsens frist.

Videre lister St. mld. nr.37 (2007-2008) opp en definisjon av ”de viktigste elementene i tilbakeføringsgarantien” hvor punkt 6 fastslår;

”Økonomisk rådgivning og bistand ved gjeldsproblemer”.

Videre er det fengselsleder som har *”hovedansvar for at tilbakeføringsarbeidet under soningen skjer etter intensjonen i tilbakeføringsgarantien”, jf. punkt 14.5 om Kriminalomsorgens bidrag.*

JURKs erfaring er at svært få fengsler anser økonomisk bistand som en del av tilbakeføringsarbeidet. Et eksempel er at Bredtveit fengsel som er det største kvinnelige fengselet i Norge ikke tilbyr gjeldsrådgivning som et tiltak i fengselet. På bakgrunn av samtaler med flere kontaktbetjenter er det lite kunnskap om hva de kan gjøre for de innsatte når det gjelder gjeld, dels på grunn av manglende kompetanse om gjeldsrådgivning, og dels på grunn av manglende tidskapasitet.

Videre erfarer JURK at den enkelte innsattes forståelse for økonomi og evne for håndtering av egne midler er svært lav, både før og under soning. Dette skyldes blant annet at begrepene innenfor pengekravsretten som kreditorene bruker er fremmedord som få har kjennskap til. JURK erfarer svært ofte at innsatte med stor gjeld ikke forstår innholdet i viktige brev om tvangsinndrivelse og tvangssalg av bolig.

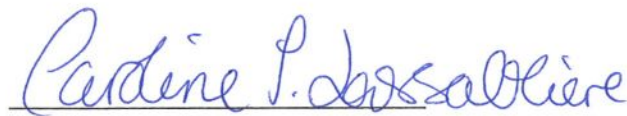
Etter JURK sin vurdering burde gjeldsrådgivning og hjelp til å forstå økonomi være en av de viktigste rehabiliteringsoppleggene, og må implementeres i den enkeltes soningsplan som en del av tilbakeføringsarbeidet. Å løse gjeldsproblemer i fengsel vil bidra til en effektiv og fungerende tilbakeføring av den innsatte til samfunnet som

lovlydig borger, om så dette "bare" innebærer en oversikt over gjelden sin og ikke en avtale om gjeldsordning, som jo ofte er eneste løsning for gjeldsproblemene.

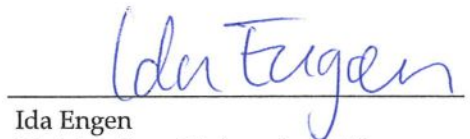
JURK foreslår at økonomisk rådgivning og bistand ved gjeldsproblemer må bli et lovfestet tiltak i straffegjennomføringsloven. Dette vil bidra til at hjelpen, som en del av tilbakeføringsgarantien, blir en reell rett for den innsatte og ikke overlates til hvert enkelt fengsels skjønn når det gjelder prioriteringer og organisering.

Et annet tiltak for å bedre kunnskap om økonomi i fengsel kan ifølge JURK være obligatorisk deltakelse på kurs om økonomi. Følgelig må nivået tilpasses de enkelte innsatte men med hovedfokus på økonomiske begreper (forfall, tvangsinnndrivelse, begjæring, dekningsfrie midler, gjeldsbrev, fordringshaver, foreldelse osv.) oppsett av budsjett og håndtering av nettbank. Etter JURKs vurdering er dette et langt mer virkelighetsnært og nyttig tiltak fremfor kunst – og håndverksaktiviteter som tilbys i fengsel i dag.

For Juridisk rådgivning for kvinner (JURK)

Caroline Lassabliere
Saksbehandler, vold-, fengsel- og gjeldsgruppen

Ida Engen
Saksbehandler, vold-, fengsel- og gjeldsgruppen